N. 36 Rok wtóry.

Wychodzi co sobota. Biuro redakcyi na ulicy Ossolińskiego pod l. 857 ¼.

PAMIĘTNIK GOSPODARSKI.

Przedpłata z przesyłką pocztową wynosi rocznie 6 złr., półrocznie 3 złr., kwartalnie 1 złr. 30 kr.

Lwów, dnia 7 Września, 1850.

Wystawa produktów gospodarczych w Petersburpu: odezwa komitetu wystawy i jej prawidła. — Stan rolnictwa we Francyi; (ciąg dalszy.) — Wiadomości handlowe, z Gdańska, Ołomuńca i Lwowa.

Wystawa produktów gospodarczych w Petersburgu.

Pospieszamy podać naszym czytelnikom odezwę imperatorskiego wolnego Towarzystwa ekonomicznego, zapraszającą na rzeczoną wystawę, z załączeniem prawideł czyli ustaw takowej; a czynimy to w mocnem przekonaniu że przedmiot ten zasługuje na pilną uwagę naszych myślących gospodarzy. Wystawy wszelkie są, podług zdania powszechnego, jednym z najdzielniejszych środków podźwignienia przemysłu a wystawy produktów gospodarczych najprędzej i najskuteczniej przyczynić się mogą do podniesienia rolnictwa i obudzenia i wydoskonalenia przemysłu gospodarstwa wiejskiego. Zaprowadzenie podobnych i na taki zakrój urządzonych wystaw produktów gospodarczych w naszym rolniczym kraju, przyniosłoby w bliskiej przyszłości nieobrachowane pożytki. Miejmy wszakże nadzieję że i dla nas przykłady postronne nie przejdą bezowocnie, ale że pobudzą do naśladowania i że mężowie nasi którym dobro powszechne szczególniej leży na sercu postarają się o rozszerzenie zakresu corocznych wystaw naszego Towarzystwa gospodarskiego, skoro się tylko fundusze powiększą a przeszkody czasowe usunięte zostaną, i potrzeba konieczna takich wystaw przez szanowną publiczność więcej niż dotąd uznaną będzie.

Oto jest wspomniana odezwa rosyjskiego wolnego Towarzystwa ekonomicznego w Petersburgu.

„Za najwyższym rozkazem jego cesarskiej mości położona została przed kilku laty pierwsza podstawa do wystaw gospodarczych, ktore już w krótkim czasie swego trwania przyniosły pożytki niezaprzeczone.

W usiłowaniu dopełnienia woli monarszej urządzi imperatorskie wolne Towarzystwo ekonomiczne w Petersburgu w r. b. wystawę produktów gospodarstwa wiejskiego, która uzyskała już najwyższe potwierdzenie.

Pożytek z podobnych wystaw okazuje się przez zbawienne skutki, jakie za sobą prowadzą. Rodzą one bowiem współzawodnictwo wynagradzając pracę i nastręczają naukę pozwalając jednorodne przedmioty z rozmaitych stron porównywać między sobą. Pomagają one także uważnemu dostrzegaczowi w śledzeniu stanu w jakim się rozmaite gałęzie przemysłu znajdują, przez co zyskuje się możność wnioskowania z niejaką pewnością o stanie zamożności mieszkańców. Podobnież wskazują wystawy na miejscowości które albo są bogate w produkta rolnicze, albo posiadają lepsze rasy zwierząt domowych, albo się poświęcają wyłącznie korzystnym gałęziom przemysłu, albo wreszcie przez skuteczne przerabianie surowych płodów na drodze przemysłu fabrycznego wzrastają i kwitną.

Nadesłane na wystawę przedmioty pokazują nam nie tylko stopień rozwoju industryi, ale prowadzą także nieznacznie przez naoczne oglądanie i własne przekonanie się do lepszych sposobów postępowania a następnie do produkowania przedmiotów większej wartości. Oznaczenie wartości rozmaitych produktów, w znacznej ilości na wystawie zebranych, poprowadzi prawdopodobnie do wynalezienia cen przeciętnych, przezco powszechne i oddawna objawione życzenie mogłoby wejść w wykonanie. Prócz tego, jak się to samo z siebie rozumie, zgromadzą się tak producenci jak i konsumenci wokoło wystawionych przedmiotów, a przez to dla pierwszych otworzą się drogi zbycia swoich produktów a dla drugich środki nabycia z pierwszej ręki surowych towarów, podług wzorów znajdujących się na wystawie, oraz oszczędzenia znacznych wydatków, jakich inaczej w handlu przy pośrednictwie osób ubocznych nie można uniknąć. Nabycie produktów surowych po cenach tanich, wpływa na zniżenie cen fabrycznych a więc zapewnia i pomnaża odbyt towarów rękodzielniczych. Nakoniec, mają wystawy gospodarcze i ten jeszcze pożytek, że zwracając na przemysł wiejski uwagę publiczności doprowadzają mu tem samem kapitały pieniężne i rozumową działalność, które, gdyby nie było wystaw, masiałyby się zwrócić do innych zakresów czynności ludzkiej z niemałą szkodą gospodarstwa krajowego.

Nie podlega przeto żadnej wątpliwości że każdy oświecony producent poczyta sobie za obowiązek wziąć bezpośredni udział w wystawie gospodarczej petersburskiej a przysłaniem na nią swych produktów przyczynić się choć w małej cząstce do pomnożenia pożytku powszechnego.

W skutek tego komitet wystawy gospodarczej w Petersburgu zaprasza wszystkich przyjaciół przemysłu wiejskiego, aby produkta swoje na wystawę przysłali, która w *ostatnich dniach miesiąca września (podług starego stylu)* b. r. odbędzie się."

Prawidła wystawy.

§ 1. Na mocy najwyższych ukazów z 9 grudnia 1842 i 23 marca 1845, i w skutku odezw pana ministra dóbr skarbowych do prezydenta wolnego Towarzystwa ekonomicznego jego ces. wysokości xięcia Piotra Oldenburskiego z d. 17 marca i 25 października 1849, urządzi Towarzystwo w miesiącu wrześniu r. b. w Petersburgu wystawę produktów gospodarstwa wiejskiego.

§ 2. Celem tej wystawy jest: zachęta i udoskonalenie gospodarstwa wiejskiego w rozmaitych jego gałęziach, jako też ożywienie przemysłowości chłopskiej i industryi gospodarczej w powszechności.

§ 3. Do uczęstnictwa w wystawie będą zaproszone tak osoby wszelkiego stanu, jak i zakłady koronne wszystkich instancyj w guberniach: petersburskiej, pskowskiej, nowgorodzkiej, ołoneckiej i archangielskiej, jako też w w. xięstwie finlandzkiem; lecz i z innych także gubernij przyjmowane będą przysyłki produktów, a to tem chętniej gdy zestawienie przedmiotów przemysłowej pilności z rozmaitych części cesarstwa, może być bardzo pożytecznem i ciekawem.

Komitet do urządzenia wystawy.

§ 4, Wszelkie sprawy tyczące się wystawy poruczone będą osobnemu komitetowi, który pod wysoką opieką j. c. wys. prezydenta i przewodnictwem xięcia wiceprezydenta Towarzystwa, składa się z sekretarza stałego i 5ciu przez wybór oznaczyć się mających członków Towarzystwa.

§ 5. Oprócz tego Towarzystwo ekonomiczne będzie upraszać jeszcze ministerstwa dóbr koronnych, finansów, spraw wewnętrznych i apanażów, aby wysłały na czas wystawy urzędników do komitetu, którzy posiadają wiado-

mości gospodarcze; wezwie także naczelników różnych gubernij, aby zaprosili szlachtę do udziału w wystawie przez swych deputowanych.

§ 6. Podobnież wezwie komitet do udziału w wystawie i inne osoby w gospodarstwie lub w jakiej gałęzi produkcyi wiejskiej biegłe, jako znawców do oszacowania dobroci i wartości nadesłanych przedmiotów.

§ 7. Sprawy do komitetu należące, są następujące:

a) Ułożenie regulaminu wewnętrznego urządzenia wystawy;

b) Wygotowanie okolników i listów zapraszających na wystawę:

c) Przyjmowanie i zwracanie nadesłanych przedmiotów:

d) Rozporządzenia w czasie wystawy;

e) Zaciąganie imion nadsyłaczów do xiąg umyślnie ku temu celowi przeznaczonych;

f) Szafunek sumą na opędzenie kosztów wystawy przeznaczoną i składanie rachunków;

g) Przyznawanie nagród za przedmioty które takowych za godne uznane zostały;

h) Układ obszernego i szczegółowego opisania wystawy.

§ 8. Komitet ma do swego rozrządzenia jednego osobnego sekretarza, jednego komisarza i jednego pisarza, którzy wszyscy będą płatni.

§ 9. Na opędzenie rozmaitych wydatków przy urządzeniu wystawy, na nagrody, na druk opisania wystawy, na publikacye itp. przeznacza wolne Towarzystwo ekonomiczne 10,000 rubli s. albo też i więcej gdyby się tego okazała potrzeba do rozporządzenia komitetu.

§ 10. Prócz tego, wolno także każdemu członkowi Towarzystwa jak również i innym osobom, na pewne przedmioty z własnych funduszów przeznaczać nagrody.

§ 11. Na przypadek gdyby względem pochodzenia i własności jakiegokolwiek z nadesłanych przedmiotów wątpliwość jakowa powstała, należy się na żądanie komitetu okazać mu poświadczenie pisemne. Poświadczenia te mają być wydawane dla właścicieli ziemskich przez marszałków szlacheckich powiatowych; dla chłopów koronnych i apanażowych przez wójtów gmin; dla chłopów prywatnych przez ich panów i dwóch sąsiadów właściciely ziemskich; a dla innych osób przez ich zwierzchność miejscową.

§ 12. Do ułożenia ile możności dokładnego opisania wystawy, powinien będzie komitet zasiągać bliższych wiadomości, bądź ustnie, bądź na pismie, od osób nadsyłających względem nadesłanych na wystawę przedmiotów.

Przedmioty wystawy.

Na wystawę będą przyjmowane:

1) Produkta rolnicze.

§ 13. Tu należą wszelkie rodzaje zbóż i roślin pasznych, warzywnych, olejnych, przędziwnych, farbierskich, aptecznych, jako też fabrycznych i handlowych.

§ 14. Wszelkie nasiona w stanie suszonym lub surowym, tudzież warzywa które się na polach uprawiają, mają być przysyłane w ilości przynajmniej jednego czećwierzyka a nie większej nad czećwierć, a przeciwnie nasiona trawne nie w mniejszej ilości nad pół puda (*20 funtów*). Oprócz tego wszelkie rodzaje zbóż mogą być w kłosach przedstawione, ale nieinaczej tylko w całych snopach, ażeby można widzieć siłę kłosów, długość słomy i rodzaj więzi snopa.

§ 15. Oznaczenie, w poprzednim paragrafie zawarte, względem wymaganej ilości produktów na wystawę nadesłać się mających, rozciąga się wszakże tymczasem tylko na najbliżej położone gubernie: bo z dalszych okolic mogą być i mniejsze ilości nadsyłane.

2) Produkta hodowli zwierząt.

§ 16. Przysłane na wystawę zwierzęta domowe, jako to: konie robocze, woły, stadniki, buhaje, krowy dojne, cielęta, reny, owce, kozy, świnie i wszelkie rodzaje drobiu muszą być własnego chowu a nie kupne.

§ 17. Każdy właściciel może po dwie sztuki z każdego rodzaju zwierząt na wystawę przyprowadzić. Koszta żywienia zwierząt przez ciąg wystawy, wolne Towarzystwo ekonomiczne przyjmuje na siebie.

3) Produkta ogrodnicze.

§ 18. Owoce i jagody z ogrodów i trebhauzów, jako to: grusze, jabłka, śliwki, wisznie, orzechy, winogrona, figi, brzoskwinie, morele, agrest, porzeczki, maliny, truskawki. Można także drzewa owocowe z owocami nadsyłać w kubłach i wazonach.

4) Produkta hodowli kwiatów.

§ 19. Rośliny służące do przyozdobienia ogrodów i ubrania pokojów, tudzież z trebhauzów. Takoż bukiety kwiatów będą na wystawę przyjmowane,

5) Produkta warzywne.

§ 20. Harbuzy, melony, ogórki, kapusta, kartofle, sałata, marchew, buraki, brukiew, rzepa, bób, cebule, salery itp. tytoń, konopie i chmiel, gdy te rośliny w guberniach północnych uprawają się wyłącznie w ogrodach.

6) Produkta pszczelnictwa.

§ 21. Miód (patoka) i wosk, takoż miód w plastrach i całe pnie czyli ule z pszczołami.

§ 22. Również zielniki wszystkich albo jednej gubernii, udział w wystawie mającej, tudzież zbiory roślin uprawianych w północnych prowincyach, przyjmowane będą na wystawę; ale zielniki takie powinny być bardzo troskliwie uporządkowane, oraz rodzaje gruntu na którym te rośliny rosną, jako też miejsce gdzie zebrane zostały, mają być dokładnie oznaczone. Takoż zbiory w Rosyi rosnących drzew mogą być nadsyłane w kształcie małych tablic, z zachowaniem kory i rdzenia, niemniej też nasionka drzew lasowych.

§ 23. Chociaż jedwabnictwo należy do południowych prowincyj państwa, jednakże i z północnych gdzie produkcya jedwabiu więcej dla przyjemności prowadzi się, mogą być przedstawione drzewa morwowe, gąsienice jedwabniki, kokony i inne do tej gałęzi kultury należące przedmioty.

7) Produkta przemysłowości wyrobniczej.

§ 24. Pod temi produktami mają się rozumieć wszelkie przedmioty przemysłu wiejskiego, w różnych stopniach domowego przerobienia. Dlategoto tylko takie przedmioty będą na wystawę przyjmowane które zostały przerobione przez właścicieli ziemskich albo przez wieśniactwo.

§ 25. *Produkta rolnicze,* jako to: mąka, krupy, chleb pieczony; mąka, krupy, sago i syrop z kartofli; cukier burakowy; przędza lniana i konopna, powrozy, liny, sznury, sieci, i inne rybackie i łowieckie przybory; nici, grube i cienkie płótno, bielone i surowe, obrusy, ręczniki, i chustki do nosa, takoż płócienka w paski i kolorowe, dymki i wybijanki lniane i konopne; oleje lniane, konopne i inne; spirytus, gorzałka żytnia i kartoflana; piwo, kwas, nareszcie tołokno.

§ 26. *Produkta bydlęce:* wełna, przędza wełniana, sukno chłopskie, materya półwełniana (ponitki), włosień koński, szczeć, karuk, surowe skóry, skóry wyprawne kozłowe i baranie, kożuchy i kożuszki, skórki jagnięce czyli smuszki, dobrze wyprawne; obuwie, wyroby z rogu i kości; rękawiczki, pończochy i szkarpetki z pilśni, wojłoki, kapelusze, pasy wełniane itp.; mięsiwa solone i wędzone, masło, sery i jaja, przyczem szczególniej zwróci się uwaga na sposób ich przechowania; łój, świece, mydło, stearyn, olein, sadło wieprzowe solone itp.

§ 27. Mleko i śmietana od krów na podworzu wystawy znajdujących się, będzie każdego dnia wystawiona z oznaczeniem krowy i jej właściciela, oraz poddane będą ścisłemu rozbiorowi.

§ 28. Wszelkie produkta łowieckie i rybackie, zwłaszcza przez włościan uzyskane, jako to: skóry dzikich zwierząt, ryby suszone, wędzone i solone; tudzież pijawki lekarskie.

§ 29. Wełna ma być w całych runach, włosień koński w kilku grzywach i to obrobiony a inne przedmioty w kilku exemplarzach dostawione.

§ 30. *Produkta ogrodnicze i pszczelnicze*, jako to: owoce, jagody, grzyby, tak suszone jak i marynowane, *pastilla*, soki z owoców i jagód, wszelkiego rodzaju solone i suszone, pierniki, warzywa suszone, jarmuż, groch, bób, szpinak itp.; miód do picia, świece woskowe i inne przedmioty z wosku. Podobnież pokarmy podług metody Apperta i innych przez dłuższy czas zachowane.

§ 31. *Wyroby z drzewa*: wyroby drewiane chłopskie, jako to: koła, płozy do sań, wozy, sanie, cebry, wiadra, konwie, kufry, kubły, naczynia drewniane, łyczaki czyli chodaki albo łapcie, rogóże, tan czyli dębnica garbarska, kosze, maź, smoła, dziegieć, żywica, potaż, terpentyna, węgle drzewne itp.

§ 32. *Produkta mineralne:* ruda żelazna, wyroby żelazne i stalowe chłopskie, gwoździe, sprzączki, kłódki, zamki, rygle, podkowy, łopatki i drzwiczki do pieców itp. kamienie ociosane, kamienie żarnowe, wapno palone, gyps itp., cegły, dachówki, wyroby garncarskie; fajans, szkło butelkowe i taflowe.

8) Narzędzia, machiny i sprzęty gospodarcze.

§ 33. Pługi, sochy, kossule (?), brony, windy, młocarnie, rydle, szufle, grabie, siekiery, sierpy, kosy, faski na masło i w ogólności pożyteczne sprzęty gospodarskie; narzędzia do uchodzenia lnu i konopi jako to: terlice, klepacze, ochlice czyli szczotki żelazne, przęślice, krosna, wrzeciona. Narzędzia do gaszenia pożaru.

§ 34. Modele wszelkich tego rodzaju przedmiotów, z dołączonym krótkim i wiarogodnym opisem takowych.

9) Modele czyli wzory budowli wiejskich.

§ 35. Te modele powinny przedstawiać jakąś szczególniejszą korzyść i być zrobione podług będących już w użyciu budowli, a nie podług samych planów lub przypuszczeń wynalazcy; tu należą domy mieszkalne wiejskie, wygodnie urządzone, jako też wszelkie budynki gospodarskie, obory i kurniki, suszarnie, cegielnie, kuźnie i młyny rozmaitą siłą w ruch puszczane.

§ 36. Do tych wzorów, oprócz krótkiego opisu, należy dołączyć także poświadczenie, że budowle takowe są już z pożytkiem zaprowadzone.

---

§ 37. Przy wszystkich na wystawę przysłanych przedmiotach powinna być dokładnie oznaczona cena, za jaką ich w miejscu samem wyrobu, albo w Petersburgu (a w takim razie z bliższem wskazaniem miejsca) nabyć można.

§ 38. Krom tego byłoby do życzenia ażeby obok płodów polnych nadesłaną była zarazem próba gruntu, na jakim takowe wyrosły; jak nie mniej aby dołączone było ile można krótkie ale dokładne opisanie gospodarstwa gdzie takowe wyprodukowane zostały.

§ 38. Wszystkie na wystawę przeznaczone przedmioty nie mogą być poźniej jak 15 sierpnia (*st. stylu*) do komitetu wystawy oddane; tylko takie które nie długo się trzymają będą i poźniej przyjęte. Przeciwnie zaś zwierzęta domowe mają być przyprowadzone na wystawę dopiero ostatnich dni sierpnia; wszakże do końca lipca 1850 należy nadesłać dokładny spis takowych z wyrażeniem nazwy, rodzaju, rasy, wzrostu i wieku, maści, odmian i szczególniejszych przymiotów. Innych przedmiotów, na wystawę przeznaczonych, przeciwnie w ostatnich dniach sierpnia podobny spis podać należy.

§ 40. Dla osądzenia pożyteczności narzędzi gospodarczych na wystawę przysłanych i zdatności bydła roboczego, praktyczne doświadczenia przedsięwzięte będą.

Nagrody.

§ 41. Jako środek zachęty przeznaczać będzie komitet dla nadsyłających szczególniejsze produkta tak ze stanu chłopskiego jak i z innych stanów, nagrody. Nagrody te będą składać się z medalów, pieniędzy, poświadczeń i upominków itp.

§ 42. Oprócz tego imperatorskie wolne Towarzystwo ekonomiczne starać się będzie o to u rządu, aby producenci zwłaszcza ważniejszych przedmiotów otrzymali nagrody w medalach do noszenia w pętlicy od guzika albo na szyi, lub też w orderach a to stosownie do ustaw orderów ś. Anny i ś. Włodzimierza.

§ 43. Komitet szczególnie zachęcać będzie taką produkcyę, która jest głównem zatrudnieniem jakiej okolicy całej, albo której rozszerzenie może być pożyteczne dla pewnych miejscowości.

§ 44. Przy przyznawaniu nagród komitet jedynie świadectwo znawców uważać będzie za podstawę (§ 6), które to świadectwa wydawane będą na osobnych kartach szacunkowych wraz z oznaczeniem dobroci i wartości przedmiotu.

§ 45. W tym celu każdy na wystawę przysłany przedmiot, przed otwarciem takowej otrzyma od komitetu osobną liczbę. Znawca któremu imię nadsyłającego nie będzie wiadome, zapisze swoje zdanie o przedmiocie na osobnym arkuszu szacunkowym, który tę samę liczbę co przedmiot mając, bez odwłoki komitetowi zwrócony będzie. Komitet oznaczy na nim dzień i godzinę oszacowania. W czasie zaś samej wystawy będzie stać na każdym przedmiocie wypisane imię nadsyłającego.

§ 46. Członkowie komitetu mają pilnie czuwać nad tem, ażeby wszędzie postępowano porządnie, sprawiedliwie i z bezstronnością.

§ 47. Dla dokładniejszego oznaczenia rozgatunkowane będą szczególniejsze przedmioty wystawione na trzy kategorye, to jest, na dobre, bardzo dobre i wyborne. To stopniowanie posłuży zarazem za miarę przy udzielaniu nagród.

§ 48. Kto kilka różnorodnych przedmiotów nadsyła, może za nie więcej niż jedną nagrodę otrzymać; za kilka exemplarzy jednej i tej samej rzeczy przyznaną będzie tymczasem jedna tylko nagroda.

§ 49. Liczba rozdawać się mających medalów nie jest ograniczoną; oznaczy ją dobroć przedstawionych przedmiotów i wyrok komitetu.

§ 50. Wszystkie przyznane nagrody obok poświadczeń podpisami członków komitetu opatrzonych, w lokalu wystawy, a to zaraz po jej zamknięciu, w uroczystym akcie przez j. c. wysość prezydenta Towarzystwa będą rozdawane.

§ 51. Imiona osób które nagrody otrzymały, ogłoszone będą z wyrażeniem miejsca ich zamieszkania, w pismach Towarzystwa, w Gazecie gospodarczej, w Gazetach obydwóch stolic i tych gubernij, dla których wystawa szczególnie była przeznaczona, nakoniec w samem opisaniu wystawy.

§ 52. Właścicielom ziemskim zostawia się do woli podać imiona tych ze swych chłopów albo dworzan, którzy przy produkcyi nadesłanego przedmiotu byli czynnymi, a którzy przez to również nabywają prawa do nagrody.

§ 53. Pisma treści gospodarczej, drukowane albo w rękopismie, w tym czasie do Towarzystwa ekonomicznego nadesłane, poźniej przejrzane a autorom dzieł za najlepsze uznanych, nagrody przeznaczone będą.

Stan rolnictwa we Francyi.

(Ciąg dalszy.)

Mięso. Następująca tabela daje ilość bydła, wagę mięsa, po odtrąceniu skóry, łoju, głowy i innych drobnych części, i nakoniec ilość przypadającą na każdego mieszkańca.

	Ilość głów	*Funtów mięsa*	*Konsumcya na osobę na rok*
Woły	490,000	280,000,000	16, 4 funta
Krowy	719,000	261,000 000	
Cielęta	2,500,000	177,000,000	5, 3 «
Barany	3,400,000	152,000,000	5, 4 «
Owce	1,300,000	39,000,000	
Jagnięta	1,000,000	14,000,000	0,48 «
Wieprze	4,000,000	711,000,000	21, 2 „
Kozy	157,000	4,000,000	0,15 „
	13,600,000	1,638,000,000	48,93 funta

Wartość pożytego mięsa wynosi przeszło 864,000,000 złp. co daje na osobę 25 złp. na rok, a 2 do $2^1/_2$ groszy na dzień. Departamenta najwięcej konsumujące mięso są:

Seine	136	funtów	na osobę	na rok
Seine et Oise	88	«	«	«
Rhone	81	«	«	«
Marne	77	«	«	«
Gironde	73	«	«	«
Meuse	72	«	«	«
Herault	71	«	«	«
Gard	69	«	«	«
Bas Rhin	68	«	«	«
najmniej				
Creuse	24	«	«	«
Gers	24	«	«	«
Cher	26	«	«	«
Nicore	26	«	«	«
Htes Pyrenées	27	«	«	«
Mayenne	28	«	«	«
Deux Sevres	29	«	«	«

W ogólności więcej na północy niżeli na południu w proporcyi 22:17.

Mięso wszakże głównie w miastach konsumuje się; dla tego pod tym względem miasta poznać musimy. Mamy wyrachowanie z 1833 r. obejmujące 376 miast płacących akcyzę (octroi) z ludnością 4,800,000 konsumcya tych miast wynosiła 595,000.000 funtów. Na każdego więc mieszkańca przypadało rocznie 124 funtów na rok a na dzień 12 łótów, kiedy średnia na całą Francyę daje tylko 5 łótów na dzień.

Francya północna konsumuje blisko dwa razy tyle wołów, krów i cieląt ile południowa, ale $^1/_3$ mniej baranów.

Trunki. Konsumcya w północnej i południowej Francyi jest następująca:

	Wino	*Wódka*	*Piwo*	*Jabłecznik (Cydr)*
Północna	232,000,000	15,000,000	90,000,000	250,000,000
Południowa	355,000,000	2,500,000	6,000,000	300,000
	587,000,000	17,500,000	96,000,000	250,300,000

Wartość 800,000,000 złp., z których 498,000,000 złp. na wino, 86,000,000 na wódkę, 94,000,000 na piwo i i 122,000,000 na jabłecznik.

Na osobę wypada wina około 70 kwart, wódki 2 kwarty, piwa 12, cydru 31.

Konsumcya w 376 miastach (o których wyżej wzmianka) wynosiła 137,000,000 garncy wina, a 4,200 000 wódki, co dzieląc przez ludność tych miast daje, 39 garncy na osobę na rok a $^4/_{10}$ kwarty na dzień, na samo wino! Ta wszakże konsumcya nie jest we wszystkich miastach jednakowa. I tak:

w 41 miastach jest ona około	37	garncy	na rok	na osobę
w 29 « « «	50	«	«	«
w 10 « « « «	62	«	«	«
w 7 « « « «	75	«	«	«
w 1 (La Rochelle)	87	«	«	«
w 1 (Mont de Marsan)	100	«	«	«

W Paryżu mało co przechodzi 25 garncy, na osobę; w Marsylii 33; w Lyonie 38; w Bordeaux nawet 44.

Południowa Francya nierównie więcej konsumuje wina niż północna, w proporcyi 99:48, wziąwszy wszakże wszystkie trunki razem proporcya będzie 101:121.

Sól. Konsumcya ogólna przed zmniejszeniem podatku, wynosiła około 6,150,000 cetnarów, co dawało na osobę 18 funtów na rok, a półtora łóta na dzień; wartość konsumcyi była 11,200,000 złp. co czyniło 10 groszy rocznie na osobę; do tej wartości dodawszy 96,000,000 złp. wypadało na każdego mieszkańca 3 złp. 6 gr. na rok. W roku zeszłym zmniejszono podatek o $^2/_3$, konsumcya podniosła się zaraz do 8,118,000 cetnarów, dochód zaś rządowy zmniejszył się do 52,000,000 złp., tak że dziś wypada na każdego mieszkańca 2 złp. 7 gr.

Stosownie do tych danych Schnitzler (Statisque de la France) wylicza ile na każdego Francuza, wypada rocznie na samo życie:

Zboża	108 garncy	96 złp.	
Kartofli	57 «	8 złp.	10 groszy
Kasztanów	$2^1/_4$ «	złp.	19 «
Trunków	29 «	32 złp.	«
Mięsa	59 funtów	25 złp.	20 «
Soli	18 «	3 złp.	6 «
		165 złp.	25 groszy

Na familię więc francuzką z pięciu osób złożoną wypada 829 złp. 5 groszy na samo życie.

(Dokończenie w przyszłym numerze.)

Wiadomości handlowe.

Gdańsk, 24 sierpnia. Na targu londyńskim 19 b. m. wystawione próbki tegoczesnej pszenicy, były w bardzo nierównym gatunku. Lepsze partye zostały sprzedane po przeszłotygodniowych cenach; gorsze zaś wcale nie nalazły kupców. Chociaż zbiór angielski będzie niższym od miernego i chociaż choroba kartofli w Irlandyi się rozszerza, dla braku jednak spekulacyi, nie tylko ceny się nie podnoszą lecz nawet dawna angielska pszenica, oraz niektóre gatunki zagranicznej od 1 do 2 szylingów niżej na kwarterze płacono, a cały obrót ograniczał się do zaspokojenia potrzeb codziennej konsumcyi. Przy przechodzących deszczach żniwa powoli postępują, lecz ogólnej opinii o zbiorach jeszcze uformować niepodobna; nikt jednak nie wątpi, że takowe oczekiwaniu rolników nie odpowiedzą.

W ciągu ostatniego tygodnia przybyło do Londynu:

	pszenicy.	jęczmienia.	słodu.	owsa.	bobu.	grochu.	siem. ln.	maki cet.
z kraju kwar.	3,816	30	8,440	1,446	408	809	18	14,061
z zagranicy	23,549	10,380	«	22,505	1,468	960	1,582	5,086

W północnej Francyi zbiór słaby, i mąka francuska o dwa franki podniosła się w Paryżu na worku. W Belgii wezbranie rzek wielkie w polach porobiło szkody. W Ameryce, w Stanach środkowych urodzaj ma być dobry, lecz w prowincyach zachodnich przez ciągłe posuchy pola bardzo ucierpiały. Odrętwienie handlu w Anglii w całej mocy odbiło się na gdańskim placu. Bez żadnych zleceń do kupna, spekulanci nie chcieli w nowe interesa wchodzić. Mało więc mieliśmy ruchu, i od ostatniego sprawozdania ceny o 15 do 20 złot. pruskich na łaszcie zniżyły się.

W ciągu tygodnia sprzedano z wody: pszenicy 592 łasztów, żyta 56, jęczmienia $4^1/_2$, owsa $2^1/_2$, grochu $1^1/_2$.

Ze spichrza sprzedano łasztów 70.

Za pszenicę świeżą ważącą funtów			płacono guld.	za	łaszt	za korzec złp.	gr.	do	złp.	gr.
130	do	131	391	«	414	29	15	«	31	10
$131^1/_2$	«	133	390	«	445	29	10	»	33	14
żyto 121	«	124	200	«	210	15	1	«	15	24
jęczmień		114		«	146			«	10	27
owies		70		«	105			«	7	27
groch				«	210			«	15	24
pszenica ze spichrza 129	«	132	385	«	400	28	29	«	30	3

Po 1 sierpnia b. r. znajdowało się na spichlerzach gdańskich pszenicy łasztów 16,128, żyta 4848, jęczmienia 544, grochu 313, owsa 61, siemienia lnianego 204, rzepaku 675. W tymże czasie ilość pszenicy leżącej na próbie ceniono w zbliżeniu 4500 łasztów, tak że cały zapas pszenicy wynosił 20,600 łasztów.

W upłynionym tygodniu przeszło pod Toruniem na 7 berlinkach, 5 tratwach, 8 galarach, 295 łasztów pszenicy, 3120 okrąglaków, 1430 belek sosnowych, 1039 belek dębowych, 536 tratew dylów i 84 tratew klepek dębowych; oraz 2800 cetnarów makuchów.

Wysokość wody pod Toruniem 9 cali.

Kursa zamian. Warszawa 97 do $97^1/_2$, Londyn 3 miesięczny $202^1/_2$, Amszterdam 101, Hamburg $44^1/_8$. *Makowski Kendzior & C.*

Ołomuniec. 4 września. Na dzisiejszym targu było tylko 140 sztuk wołów galicyjskich i to w średnim gatunku. W drodze zaś do Lipska sprzedano 2088 sztuk, parę po 400—512 zlr. w. w. Na targowicy wiedeńskiej było w tym tygodniu 2500 sztuk wołów węgierskich. Cena była za cetnar 54—56 zlr. w. w.

Lwów, 6 września. Korzec pszenicy 18 zlr. 35 kr., korzec żyta 13 zlr. 10 kr., jęczmienia 10 zlr. 15 kr., owsa 5 zlr. 52 kr., prosa 10 zlr. hreczki 10 zlr. 22 kr. grochu 12 zlr., kartofli 3 zlr. 15 kr. w. w.

W drukarni zakładu narodowego Ossolińskich.

Redaktor i wydawca Stanisław Przyłęcki.

Do tego numeru dołączony jest Bilans galicyjskiego stanowego Towarzystwa kredytowego za 1sze półrocze 1850 roku.

BILANS

galicyjskiego stanowego Towarzystwa kredytowego

za Isze półrocze 1850.

Stan czynny **Fundusz**

	pojedynczo zł.	kr.	razem zł.	kr.
Pożyczki hypoteczne.				
Stan pożyczek hypotecznych z końcem Grudnia 1849	10,202.415	48	—	—
W Iszem półroczu 1850 wydano	396.200	—	10,598.615	48
„ „ „ spłacono			61.076	42
Stan pożyczek hypotecznych z końcem Czerwca 1850	—	—	10,537.539	6
Do tego w gotowiźnie pozostałe w przeszłem półroczu od losowania	—	—	60	54
Summa stanu czynnego	—	—	10,537.600	—
Kwota umarzająca.				
Reszta z kwoty umarzającej z IIgo półrocza 1849 pozostała			72	29
Kwota na umorzenie kapitału za Isze półrocze 1850 wynosiła			128.288	25
Ogół kwoty umarzającej na Isze półrocze 1850			128.360	54
Odsetki z pożyczek hypotecznych.				
Wynoszą za Isze półrocze 1850			213.322	36
			213.322	36

Wynikłość zarządu

	Przychody zł.	kr.	Niedobory zł.	kr.
Dodatek na zarząd	13.774	—	1.015	$32^{2}/_{4}$
Opłata za wystawę listów zastawnych	396	10	375	50
Ze sprzedaży własnych listów zastawnych i wartość ostatecznego tychże zapasu	749.260	6	—	—
„ „ „ innych effektów „ „ „ „	174.670	42	—	—
Różne prowizye czynne	17.822	$29^{3}/_{4}$	—	—
Czynsze z domu	3.565	—	—	—
Wartość ostateczna sprzętów	8.713	46	270	8
Nadzwyczajne wpływy	44	37	342	53
Przewyżka prowizyj z funduszu umarzającego	4	36	—	—
Summa przewyżek jako zysk czysty	—	—	17.843	$26^{3}/_{4}$
	968,251	$26^{3}/_{4}$	19.847	$50^{1}/_{4}$

Stan

	zł.	kr.	zł.	kr.
W gotowiźnie			54.196	$54^{2}/_{4}$
W listach zastawnych podług wartości imiennej			480.700	—
W obligacyach podług wartości obiegowej			165.398	42
Wartość sprzętów i narzędzi po strąceniu 5% na zużycie			8.713	46
Wartość domu podług ceny kupna			161.000	—
W wierzytelnościach: Dodatku na zarząd i wystawę listów zastawnych			102	$47^{2}/_{4}$
Pożyczek na zastawach			158.165	$50^{2}/_{4}$
U domów handlowych			29.520	$9^{2}/_{4}$
Różnych innych zaliczeń			2.840	$35^{2}/_{4}$
Zaległych prowizyj			3.307	8
			1,063.945	$53^{2}/_{4}$
Stan majątku z końcem Czerwca 1850	641.669	$37^{1}/_{4}$		
Otrzymano na fundusz zakładowy	493.472	$56^{1}/_{4}$		
Ogół pomnożenia majątku od założenia Towarzystwa kredytowego	148.196	41		

umarzający.

Stan dłużny

Wydane listy zastawne.	sztuki listów zastawnych po 10000	5000	1000	500	100	pojedynczo	razem	
						Złot. Reń		
Z końcem Grudnia 1849 było listów zastawnych w obiegu . . .	141	201	6077	2376	5897	10,269.700	—	
W Iszem półroczu 1850 wydano: na nowe pożyczki	1	7	241	135	427	396.200	—	
w skutek przepisania	1	—	22	3	—	33.500	—	
ogółem . . .	143	208	6340	2514	6324	—	10·699.400	
„ „ unieważniono: losowaniem	1	4	76	29	78	128.300	—	
przepisaniem	—	3	16	5	—	33.500	—	
razem . . .	1	7	92	34	78	—	161.800	
Zostało z końcem Czerwca 1850 w obiegu . .	142	201	6248	2480	6246	—	10,537.600	
Losowanie listów zastawnych.								
Na Isze półrocze 1850 wyciągnięto losowaniem	1	4	76	29	78	—	128.300	—
Pozostało na IIgie półrocze do losowania	—	—	—	—	—	—	60	54
							128.360	54
Odsetki na wypłatę kuponów.								
Należą się za Isze półrocze 1850 w kwocie							213.318	
Przewyżka z ułamków powstała, przechodzi na fundusz rezerwowy . .							4	36
							213.322	36

we własnych funduszach.

	Wydatki zł r.	kr.	Przewyżki zł r.	kr.
Koszta zarządu	14.789	32 2/4	—	—
„ wystawy listów zastawnych	772	—	—	—
Na zakupno listów zastawnych i wartość początkowego tychże zapasu .	748.733	38	526	28
„ „ innych effektów	173.078	42	1.592	—
Różne dłużne prowizye	2.708	15 2/4	15.114	14 1/4
Koszta utrzymania domu	954	28	2.610	32
Wartość początkowa sprzętów	8.983	54	—	—
Nadzwyczajne wydatki	387	30	—	—
Zysk z ułamków we funduszu umarzającym	—	—	4	36
Czysty dochód	17.843	26 3/4	—	—
	968.251	26 3/4	19.847	50 1/4

	zł r.	kr.
Zyski tego półrocza	17.843	26 3/4
Stan majątku z końcem przeszłego półrocza	623.826	10 2/4
Majątek z końcem Czerwca 1850	641.669	37 1/4

mianowicie:

Majątku.

	zł r.	kr.
Zaległych procentów za kupony	223.698	—
„ wypłat wylosowanych listów zastawnych	88.200	—
Rat dla funduszu umarzającego naprzód spłaconych	66.800	32 2/4
Pozostała od losowania kwota 100 złr. niedosięgająca	60	54
Zaległych płac	433	20
Domom handlowym	41.741	51
Wziętych i zwrócić się mających zaliczeń	1.190	24 3/4
Cudzych depozytów w gotowiźnie	151	14
Majątek z końcem Czerwca 1850	641.669	37 1/4
	1,063.945	53 2/4

Z wydziału rachunkowego gal. stan. Towarzystwa kredytowego.
We Lwowie dnia 1go Lipca 1850.

Sylwester Wolski,
Buchalter

LWÓW.

W DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO OSSOLIŃSKICH.

1850.